

Leksičko-semantička kategorizacija kod pacijenata oboljelih od shizofrenije

Lexical-Semantic Categorization in Schizophrenia Patients

Buga Bosanac, Petra Dominik, Petar Gabrić, Andrea Hrstić, Dorotea Kelčec Ključarić, Iva Kužina, Martina Sekulić-Sović, Mija Vandek

MA in Linguistics, University of Zagreb

Shizofrenija je kronični psihijatrijski poremećaj koji zahvaća 1% populacije, a čije se očitovanje kod pacijenata razlikuje prema simptomima. Simptomi se dijele na pozitivne i negativne s obzirom na to je li aktivnost normalnih funkcija povećana ili smanjena. Pozitivni simptomi uključuju halucinacije, deluzije i dezorganiziranost mišljenja te pacijenti s navedenim simptomima najčešće dobro reagiraju na liječenje. Negativni se odnose na socijalnu i emocionalnu otupjelost, osiromašen govor, umanjenu izražajnost i avoliciju te je za pacijente s potonjim simptomima terapija slabijeg učinka.

Poremećaj jezične produkcije i recepcije jedan je od glavnih kliničkih i dijagnostičkih obilježja shizofrenije. Jezični deficiti podrazumijevaju govorne deficite uzrokovane disocijacijom kognitivnih funkcija te deficite u leksičko-semantičkoj obradi. Govorni se deficiti, ovisno o stupnju, očituju u nepovezanim rečenicama ili skupinama rečenica unutar diskursa te ponavljanju jezičnih elemenata što govor može činiti nerazumljivim. Nadalje, dosadašnja su istraživanja pokazala da pacijenti oboljeli od shizofrenije postižu slabije rezultate u odnosu na kontrolne ispitanike na brojnim leksičko-semantičkim zadacima te da se odstupanja najčešće očituju u proizvodnji atipičnih ili nepovezanih leksičkih jedinica za određene leksičko-semantičke kategorije. Cilj je ove studije istražiti razlike u produkciji i recepciji leksičko-semantičkih kategorija kod pacijenata oboljelih od shizofrenije. Leksičko-semantička kategorizacija podrazumijeva postojanje određenih semantičkih odnosa u mentalnom leksikonu. U istraživanju je sudjelovalo deset pacijenata s dijagnosticiranim shizofrenijom i kontrolna grupa od deset ispitanika. U studiji su korištena dva tipa zadataka. Prvi je namijenjen istraživanju jezične produkcije, odnosno kategorijalne fluentnosti, a drugi testiranju recepcije leksičko-semantičkih kategorija. Pretpostavka je da će pacijenti oboljeli od shizofrenije imati slabije rezultate na oba testa u usporedbi s kontrolnom grupom ispitanika te da će dati bolje rezultate u zadatku provjere recepcije, nego u zadatku jezične produkcije. S obzirom na to da dosadašnja istraživanja pokazuju kako shizofrenija uzrokuje dezorganizaciju leksičko-semantičkog sustava u odnosu na zdrave ispitanike, smatra se da je taj sustav narušen, između ostalog, zbog deficita u jezičnom oblikovanju kategorija. Dobiveni rezultati protumačeni su u skladu s aktualnim psiholingvističkim teorijama. Procjena specifičnih jezičnih poremećaja leksičko-semantičkog sustava može dati značajan doprinos u kliničkoj praksi.

Ključne riječi: shizofrenija, leksičko-semantička kategorizacija, jezična produkcija, jezična recepcija

---

Schizophrenia is a chronic mental disorder, affecting 1% of the population, characterized and manifested by various symptoms. The symptoms can be divided into positive and negative ones, depending on the increase or decrease in patient's normal functioning. Positive symptoms include hallucinations, delusions, and confusion of thought, and patients showing these symptoms generally react well to (clinical) treatment. Negative symptoms, on the other hand, include social and emotional dullness, deprived speech, decreased expressiveness, and avolition, and the treatment of such patients seems to be less effective.

Language production and reception impairments are one of the main clinical and diagnostic features of schizophrenia. The impairments include speech deficits caused by cognitive dissociation, as well as deficits in lexical-semantic processing. The speech deficits, depending on the severity, are manifested as unrelated sentences or as errors of a higher discourse level, as well as repetitions of particular linguistic elements, rendering the speech unintelligible. Furthermore, previous research has shown that patients suffering from schizophrenia achieve less successful results in numerous lexical-semantic tasks compared to a control group, with these deviations being most evident in the production of atypical or

unrelated lexical units belonging to specific semantic categories. This study aimed to examine the differences in production and reception of lexical-semantic categories in schizophrenia patients. Lexical-semantic processing implies the occurrence of certain semantic relations in the mental lexicon. The study included ten patients diagnosed with schizophrenia and a control group of ten participants. The study included two types of language tasks; the first one aimed at language production, and the second one aimed at language reception of lexical-semantic categories. The hypotheses claimed that patients with schizophrenia would obtain lower results on both tasks compared to the control group, and that patients with schizophrenia would obtain better results in the tasks aimed at language reception, than the tasks aimed at language production. Since recent studies have shown that schizophrenia causes a disorganization in the lexical-semantic system compared to the healthy subjects, it is claimed that the lexical-semantic system is disrupted, partially, due to the deficits in the language category-organization. The obtained results are interpreted in line with the most recent psycholinguistics theories. Assessing specific language impairments in the lexical-semantic system can significantly contribute to clinical treatments (in schizophrenia)./

Keywords: schizophrenia, lexical-semantic categorization, language production, language reception